

זבחים ע"א – דיני תערובות של קורבנות כשרים עם בהמות פסולות

שאלות:

1. למאיר התערבב כבש העולה בכבשים רגילים, יש אפשרות להקריב את כל החבורה?

משנה: דיני תערובות זבחים עם בהמות פסולות

הפרק השמיני פותח במשנה שמפרטת את הדינים של זבחים כשרים שהתערבבו עם סוגים שונים של בהמות פסולות.

○ **תערובת עם בהמה האסורה בהנאה:** אם זבחים כשרים התערבבו עם בהמה האסורה בהנאה (כגון אחת מחמש החטאות המתות, או שור הנסקל), הגמרא מדייקת שאפילו אם רק בהמה פסולה אחת התערבבה ב"ריבוא" (עשרת אלפים) בהמות כשרות – **כולן ימותו**.

○ **תערובת עם בהמה הפסולה להקרבה (אבל מותרת בהנאה):** אם זבחים כשרים התערבבו עם בהמה שרק נפסלה מלהיות קורבן, כגון שור שהמית על פי עד אחד, רובע ונרבע, מוקצה (שהוקצה לעבודה זרה), נעבד (שעבדו אותו כעבודה זרה), אתנן ומחיר, כלאיים, טריפה, יוצא דופן (שהגמרא בתמורה למדה מפסוקים שהם פסולים להקרבה, אבל מותרים בהנאה להדיוט) – **ירעו כולם עד שיסתאבו** (יפול בהם מום). ואז הבעלים יביא כסף בשווי הבהמה היפה ביותר שבתערובת ויחלל עליו את הזבח, בכל מקום שהוא. אחר כך, ימכור את כל התערובת, ובכסף שקיבל יקנה קורבן חדש מאותו המין.

○ **תערובת קודש בחולין:** אם זבח התערבב בחולין תמימים שראויים להקרבה – ימכרו החולין לצורכי אותו מין קורבן (כלומר, למרות שלא יודעים איזה מהבהמות הן חולין, מוכרים אותן לאנשים שצריכים להביא קורבן מאותו סוג). ככה, כל התערובת הופכת לקודש, וניתן להקריב כל בהמה "לשם מי שהוא" לשם הבעלים שלה בלי לדעת מי הוא במפורש.

○ **תערובת קודש בקודש:**

▪ **מין במינו:** אם התערבבו קורבנות מאותו סוג ששייכים לאנשים שונים, כל אחד יוקרב "לשם מי שהוא".

▪ **מין בשאינו מינו:** אם התערבבו קורבנות מסוגים שונים (כמו עולה ושלמים) – ירעו עד שיסתאבו. אז הבעלים יחלל את העולה ואת השלמים על כסף בשווי כפול של הבהמה היפה ביותר שבתערובת (פעם עבור העולה ופעם עבור השלמים), ויפסיד את ההפרש מכיסו. בכסף הזה יקנה שני קורבנות חדשים.

○ **תערובת בבכור או מעשר:** אם זבח התערבב בבכור או במעשר – ירעו עד שיסתאבו. אז הבעלים יחלל את הזבח על כסף, ואחרי זה יאכל את כל בהמות של התערובת בדיני בכור ומעשר בעלי מום (שאסור למכור אותם).

○ כל הקורבנות יכולים להתערב זה בזה, חוץ מחטאת ואשם, שניתן להבחין ביניהם.

2. צחי רוצה לאכול עגל שכנראה נגח אדם, יש עם זה בעיה?

הגמרא: הצורך בכפילות הדינים

הגמרא פותחת בדיון על המילה "אפילו" במשנה, ומבהירה שהכוונה היא שגם אם בהמה פסולה **אחת** התערבבה בריבוא בהמות כשרות, הדין הזה חל. הגמרא מבררת למה היה צורך ללמד את דיני התערובות בכמה מקומות שונים.

- **הצורך בכפילות (זבחים מול תמורה):** הגמרא שואלת למה צריך את המשנה שלנו, אם כבר למדנו במשנה במסכת תמורה ש"כל האסורים למזבח אוסרים"?
 - **רב אשי** מסביר ששתי המשניות נצרכות. אם היינו לומדים רק מהמשנה בתמורה, היינו מבינים שהתערובת כולה אסורה רק להקרבה על המזבח (לגבוה), אבל מותרת להדיוט (לשימוש רגיל) אחרי פדיון. במקרה של איסורי הנאה (כמו שור הנסקל) שלא ניתנים לפדייה, היינו חושבים שהם בטלים ברוב, והתערובת כולה תורשה לרעות עד שיוטל בה מום ותימכר ולא שכולם ימותו.
 - ומצד שני, אם היינו לומדים רק מהמשנה שלנו, היינו חושבים שהדין החמור (שהוא לא בטל ברוב) נאמר רק על איסורי הנאה החמורים. אבל במקרה של בהמות שרק פסולות למזבח (כמו רובע ונרבע), היינו חושבים שהן כן בטלות ברוב, ואולי אפילו התערובת כולה הייתה יכולה לעלות למזבח.
 - על זה הגמרא מקשה: הרי המשנה שלנו מזכירה גם רובע ונרבע, אז למה צריך את המשנה בתמורה?
- **הגמרא מתרצת** שהמשנה בתמורה מוסיפה פרט שהאיסור הוא "**בכל שהן**", כלומר אין ביטול ברוב בכלל. המשנה שלנו לא מציינת את השיעור.
- הגמרא מקשה: אם ככה, שילמדו רק את המשנה בתמורה, ולמה צריך את החלק המקביל במשנה שלנו? **הגמרא מתרצת** שאצלנו יש תוספת הכרחית התקנתא – הפירוט המעשי של איך לנהוג בתערובות האלו ("ירעו עד שיסתאבו").
- **שאלה נוספת (זבחים מול עבודה זרה):** הגמרא שואלת שאלה נוספת: למה צריך ללמוד את הדין של איסורי הנאה כאן, אם כבר למדנו אותו במשנה במסכת עבודה זרה, שם נאמר שיין נסך, שור הנסקל ועוד איסורי הנאה, אוסרים את תערובתם בכל שהן ואסורים אפילו להדיוט?

והדיון בשאלה הזו ממשיך לדף הבא.